

V ÚTROBÁCH ZLATÉHO BÝKA

K 85. narozením Ladislava Hejdánka a Jakuba Trojana

Vážení a milí přátelé,

i když mám pochybnosti, zda jsem vhodnou osobou k pronesení přípitku u příležitosti pětáosmdesátých narozenin Ladislava Hejdánka a Jakuba Trojana, přesto se o něco takového s Vaším mlčenlivým souhlasem pokusím. Jsem si vědom určitého závazku vůči těmto dvěma výjimečným osobnostem. Přesto ale nepromluví o obou, dávných spolužácích a celoživotních přátelích, nýbrž trochu osobněji, dovolíte-li, zavzpomínám na Ladislava Hejdánka, kterého znám již od léta roku 1980 z tzv. pondělních bytových seminářů, konaných nejprve ve Slovenské a potom v Radhoštské ulici, a s nímž jsem od té doby osobně i duchovně svázán. To, že se známe nějaký ten pátek, neznamená, že by mě Ladislav nedokázal něčím neočekávaným překvapit. Dnes rozhodně tím, že vůbec na oslavu přišel, že se nepostavil, jak se říká, na zadní a neprohlásil, že se takových hloupostí účastnit nebude.

Když mi před časem Martina, Hejdánkova dcera, poradila, že vhodným místem pro oslavu Ladislavových a Jakubových narozenin je restaurace U Zlatého býka, netušil jsem, jaká tu může být souvislost s oslavenci. Možná si někteří z vás vzpomenu, že v letech 570–554 př. Kr. vládl v sicilském Akragantu tyran Falaris, který si nechal vyrobit mosazného býka, do kterého s chutí zavíral své protivníky. Když za nimi zaklapla dvířka, nechal pod býkem zatopit a přes důmyslný zvukový systém v jeho rozích mohl poslouchat jejich křik a sténání. Když však byl v r. 554 svržen, zavřeli protivníci zase jeho do býka a tentokrát to byli oni, kteří si vychutnávali jeho křik vycházející z rohů mosazného monstra.

Tím nechci naznačit, že bychom dnes naše oslavence zavřeli do útrob Zlatého býka, abychom si vychutnali jejich slova, i když se něco takového jistě nabízí. Ale mnozí z vás si jistě dobře pamatují, jak Lád'a Hejdánek své protivníky dokázal v diskusi sevřít a mučit natolik, že pak již jen vydávali nesrozumitelné zvuky. A to vše se dělo jistě pro radost Lád'ovu, především však pro dobro toho, kdo se s ním pustil do diskuse. Pokud dotýčný nepochopil tento výchovný prvek, velice často se stávalo, že nevydržel a odešel. Nevím, jestli dostal náдавkem dvojnásobný „majetek“, než s kterým přišel, jako tomu bylo s neúspěšnými uchazeči vstupu do pythagorejského společenství, ale vím, že se potom již nevrátil a filosofování se věnoval u někoho jiného.

Nechci podrobně rozebírat těch deset samizdatových let, které jsem u Ládi Hejdánka strávil, musím se ale přiznat, že jsem mnohdy v jeho seminářích v osmdesátých letech ztrácel naději, že si filosofii alespoň trochu osvoji.

Nakonec mi nezbylo než rádlovsky konstatovat, že filosofii přece nemáme, ale že ta má nás, a počkat si tedy, až si mě jednou najde.

Když se dnes na toto období dívám s odstupem času, vidím, že myšlení Ladislava Hejdánka zanechalo nejen ve mně, ale i v ostatních účastnících bytových seminářů něco jako nepředmětný otisk. Ten lze vidět v tom, že po období konfrontace s jeho myšlením jsme neusilovali o předávání jeho systematické filosofické koncepce, nýbrž jsme si každý začali utvářet vlastní způsob myšlení. V konečném důsledku se pro nás Hejdánkovo myšlení nestalo naukou, nýbrž výzvou, na kterou nelze než stále znovu hledat odpověď.

V samých počátcích svého střetávání s Hejdánkovým myšlením jsem sice měl v úmyslu naučit se jeho filosofii a pak ji předávat druhým. Ale jedna zkušenost s takovým přístupem mne přesvědčila, že je lepší hledat jinou cestu. Mám na mysli konferenci v San Sebastianu na začátku devadesátých let, kam jsem vůbec poprvé vyjel na zkušenou. V okouzlujícím baskickém městě jsem tehdy hovořil o Hejdánkově „meontologii“, tedy disciplíně, která ve mně tehdy zanechala silný dojem. Po přednášce, která se jmenovala *Das Ende der Ontologie und die Aufgabe der Meontologie?*, ke mně přišel španělský kolega a sdělil mi, že to byla zajímavá přednáška a že by jistě stálo za to dále rozpracovat myšlenku zabývající se „pissen“. Naši společnou řečí byla tehdy němčina. V tu chvíli jsem znejistěl, téměř jako by mne zavřeli do zlatého býka. Kolega, když uviděl mé rozpaky, mi vysvětlil, že ve španělštině slovo „meón“ znamená něco jako „počcánek“ či „počůraný“. V tu chvíli jsem pochopil, že moje přednáška o Hejdánkově meontologii byla vlastně přednáškou o něčem zcela jiném než o věcech meontologických, které mi svou „velikostí“ tehdy tolik učarovaly. A tak jsem se pokorně vrátil z meontologických výšin na zem a začal se zabývat věcmi každodenními.

Na závěr této „oslavné“ řeči mi dovoluňte pográtulovat jubilantům a zvolat „Vivat! Crescat! Floreat!“, jak na tomto místě chtěl učinit, bohužel, nemocný přítel obou oslavenců, Josef Forbelský, a zároveň nás všechny zde vyzvat, aby se dnešní oslava, i když se odehrává v útrokách Zlatého býka, stala oslavou, na které necháme k nám pro radost a potěšení přijít z budoucnosti některé z věcí minulých, u kterých stojí za to se zastavit.

Aleš Havlíček